

ΤΑΞΗ: Β΄ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ: ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ

Ημερομηνία: Τετάρτη 5 Ιανουαρίου 2022
Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

Α. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ΕΝ ΒΟΥΛΗ ΜΑΝΤΙΘΕΩΙ ΔΟΚΙΜΑΖΟΜΕΝΩΙ ΑΠΟΛΟΓΙΑ¹

[1] Εἰ μὴ συνήδη, ᾧ βουλή, τοῖς κατηγοροῖς βουλομένοις ἐκ παντὸς τρόπου κακῶς ἐμὲ ποιεῖν, πολλὴν ἂν αὐτοῖς χάριν εἶχον ταύτης τῆς κατηγορίας· ἡγοῦμαι γὰρ τοῖς ἀδίκως διαβεβλημένοις τούτους εἶναι μεγίστων ἀγαθῶν αἰτίους, οἵτινες ἂν αὐτοὺς ἀναγκάζωσιν εἰς ἔλεγχον τῶν αὐτοῖς βεβιωμένων καταστῆναι. [2] ἐγὼ γὰρ οὕτω σφόδρα ἐμαυτῷ πιστεύω, ὥστ' ἐλπίζω καὶ εἴ τις πρὸς με τυγχάνει ἀηδῶς [ἢ κακῶς] διακείμενος, ἐπειδὴν ἐμοῦ λέγοντος ἀκούσῃ περὶ τῶν πεπραγμένων, μεταμελήσειν αὐτῷ καὶ πολὺ βελτίω με εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ἡγήσεσθαι. [3] ἀξιῶ δέ, ᾧ βουλή, ἐὰν μὲν τοῦτο μόνον ὑμῖν ἐπιδείξω, ὡς εὖνους εἰμὶ τοῖς καθεστηκόσι πράγμασι καὶ ὡς ἠνάγκασμαι τῶν αὐτῶν κινδύνων μετέχειν ὑμῖν, μηδὲν πῶ μοι πλέον εἶναι· ἐὰν δὲ φαίνωμαι <καὶ> περὶ τὰ ἄλλα μετρίως βεβιωκῶς καὶ πολὺ παρὰ τὴν δόξαν καὶ [παρὰ] τοὺς λόγουστούς τῶν ἐχθρῶν, δέομαι ὑμῶν ἐμὲ μὲν δοκιμάζειν, τούτους δὲ ἡγεῖσθαι χεῖρους εἶναι. πρῶτον δὲ ἀποδείξω ὡς οὐχ ἵππευον οὐδ' ἐπεδήμουν ἐπὶ τῶντριάκοντα, οὐδὲ μετέσχον τῆς τότε πολιτείας.

¹ Κωνσταντῖνος Ι. Δάλκος Χρῖστος Ι. Δάλκος Γεώργιος Π. Μανουσόπουλος Νικόλαος Ι. Μπινόβας Σπυρίδων Α. Παργινός, Ρητορικά Κείμενα Β΄ Λυκείου, Ο.Ε.Δ.Β, σελ. 82

Παρατηρήσεις

- A1.** Να χαρακτηρίσετε ως Σωστές ή Λανθασμένες τις παρακάτω προτάσεις με βάση το αρχαίο κείμενο.
- α. Ο Μαντίθεος ενημερώνει τη βουλή για τις κατηγορίες που του απαγγέλλονται.
  - β. Ο Μαντίθεος πιστεύει πως είναι λίγες οι πιθανότητες να αλλάξουν οι δυσμενείς για τον ίδιο εντυπώσεις.
  - γ. Οι κατηγοροί αφήνουν αδιάφορο τον κατηγορούμενο, ο οποίος προσπαθεί να εστιάσει στην ανατροπή του κατηγορητηρίου.
  - δ. Η ανατροπή του κατηγορητηρίου αποτελεί, σύμφωνα με τον Μαντίθεο, επαρκές στοιχείο, ώστε να αναλάβει τα καθήκοντα του βουλευτή.
  - ε. Ο κατηγορούμενος δηλώνει ρητά την ευνοϊκή του στάση προς το δημοκρατικό πολίτευμα.

(Μονάδες 5)

- A2.** Για κάθε μία από τις παραπάνω απαντήσεις να παραθέσετε αντίστοιχο χωρίο του κειμένου, που να επιβεβαιώνει την απάντησή σας.

(Μονάδες 5)

Μονάδες 10

- B1.** Στο προοίμιο του Λυσία υπάρχει ένα παράδοξο σχήμα. Αφού το εντοπίσετε, να εξετάσετε τη λειτουργία του.

Μονάδες 10

- B2.** "σφόδρα έμαντῶ πιστεύω", "μετρίως βεβιωκώς": Ποια αντίθεση εντοπίζετε στις παραπάνω φράσεις και πώς την δικαιολογείτε;

Μονάδες 10

- B3.** Να συμπληρώσετε τα κενά στις παρακάτω περιόδους, στηριζόμενοι στην εισαγωγή του σχολικού σας βιβλίου.

1. Ο Συρακόσιος .....και ο επίσης Συρακόσιος μαθητής του.....είναι οι δημιουργοί και οι δάσκαλοι της συστηματικής πλέον ρητορικής.

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2022
Α΄ ΦΑΣΗ**E_3.ΑΡΛ2Α(ε)**

2. Στην οξυδερκή και οξεία κριτική που ασκεί ο Πλάτωνας στη ρητορική απαντά υπερασπιζόμενος ο .....
3. Οι δικανικοί λόγοι είναι.....ή .....και έχουν σκοπό την απόδειξη της ενοχής ή της αθωότητας του κατηγορουμένου με βάση τον νόμο και το ολίσθημα του δικαίου.
4. Με τον επίλογο των δικανικών λόγων επιδιώκονται δύο κυρίως σκοποί, η.....που επιτυγχάνεται με μια συντομότερη ανακεφαλαίωση των βασικών θέσεων του λόγου και η .....που καταλήγει σε προτροπή ή αποτροπή.
5. Ο χρόνος των αγορεύσεων στα δικαστήρια περιοριζόταν από ένα υδραυλικό χρονόμετρο, την.....
6. Οι.....ήταν έμπειροι δικανικοί ρήτορες που, με το αζημίωτο φυσικά, έγραφαν τα κείμενα των λόγων, τα οποία ήσαν υποχρεωμένοι οι διάδικοι να αποστηθίσουν και να απαγγείλουν στο δικαστήριο.
7. Ο Λυσίας εκφώνησε στο δικαστήριο μόνο τον λόγο.....

Μονάδες 10

B4. α. Να διαγράψετε από την κάθε ομάδα λέξεων που σας δίνεται παρακάτω εκείνη που δεν έχει ετυμολογική συγγένεια με την αρχική λέξη:

συνήδη: είδηση, ηδονή, συνειδησιακός, ιστορία

διαβεβλημένοις: προσβλητικός, βλήμα, άβολος, βασικός

λέγοντος: ρήτορας, ρήτρα, ομιλητής, διάλογος

μετέχειν: συνεκτικός, ασχετοσύνη, σχεδόν, χυμώδης

έπεδήμουν: δήλωση, δημόσιος, πανδημία, δημοσιογράφος

(Μονάδες 5)

β. Με το β΄ συνθετικό των παρακάτω λέξεων να σχηματίσετε στα ν.ε. ένα ουσιαστικό (απλό ή σύνθετο): καταστήναι, ἀηδῶς, μεταμελήσειν, ἀποδείξω, μετέσχον.

(Μονάδες 5)**Μονάδες 10**

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2022
Α΄ ΦΑΣΗ**E_3.ΑΡΛ2Α(ε)**

B5. Η πραγματεία του Αριστοτέλους "Περί Ποητικής" συνιστά το πρώτο έργο θεωρίας του δράματος και της λογοτεχνίας, αποτελώντας ένα από τα σημαντικότερα έργα όλων των εποχών. Το απόσπασμα που ακολουθεί αναφέρεται ειδικά στη λειτουργία του προοιμίου των ρητορικών λόγων. Αφού το μελετήσετε προσεκτικά, να εντοπίσετε και να σχολιάσετε:

α. ποια στοιχεία αναφορικά με τον ομιλητή, με τον ακροατή, με το θέμα και με τον αντίδικο πρέπει να παρουσιάζονται σε έναν ρητορικό λόγο.

(Μονάδες 5)

β. ποια από τα παραπάνω στοιχεία παρουσιάζονται στο προοίμιο του Λυσία "Υπέρ Μαντιθέου".

(Μονάδες 5)

Αριστοτέλης, Περί Ποητικής, 1414α - β

"Η ουσιαστικότερη λοιπόν λειτουργία του προοιμίου, το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό του, είναι αυτό: να δηλώσει προς τα πού θα κατευθυνθεί ο λόγος (γι' αυτό και, αυτό το πράγμα είναι φανερό από μόνο του και το θέμα δεν είναι ιδιαίτερα σημαντικό, το προοίμιο δεν χρειάζεται καθόλου). Όλες οι άλλες μορφές προοιμίου που χρησιμοποιούν οι ρήτορες δεν είναι παρά θεραπευτικά μέσα και ταιριάζουν σε όλα τα είδη λόγου. Αυτά έχουν να κάνουν με τον ομιλητή, με τον ακροατή, με το θέμα, με τον αντίδικο: με τον ομιλητή και με τον αντίδικο του όσα σχετίζονται με κάποια κατηγορία, είτε για να την αποκρούσει είτε για να τη διατυπώσει — φυσικά δεν είναι το ίδιο: αν ο ομιλητής είναι κατηγορούμενος και υπερασπίζεται τον εαυτό του, πρέπει να αρχίσει με την απόκρουση της κατηγορίας, ενώ αν είναι κατήγορος, πρέπει να διατυπώσει την κατηγορία στον επίλογό του. Ο λόγος είναι φανερός: αυτός που υπερασπίζεται τον εαυτό του, είναι ανάγκη, προκειμένου να παρουσιάσει τον εαυτό του στο δικαστήριο, να βγάλει από τη μέση όλα τα εμπόδια, και άρα είναι υποχρεωμένος κιόλας από την αρχή να αναιρέσει την κατηγορία: αυτός όμως που θέλει να διατυπώσει μια κατηγορία πρέπει να τη διατυπώσει στο τέλος, για να τη θυμάται ο ακροατής καλύτερα. Με τον ακροατή, πάλι, έχουν να κάνουν όσα αποβλέπουν στο να προκαλέσουν την εύνοιά του ή να διεγείρουν τα πάθη του, καμιά φορά και στο να τραβήξουν την προσοχή του ή να κάνουν το αντίθετο — δεν συμφέρει, βλέπεις, να κάνει κανείς πάντοτε τον ακροατή του προσεκτικό· αυτός είναι και ο λόγος που πολλοί ρήτορες προσπαθούν να κάνουν τους ακροατές τους να γελάσουν".

Μονάδες 10

Γ. Αδίδακτο κείμενο²**ΛΥΣΙΑΣ ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΟΥΣ ΧΡΗΜΑΤΩΝ ΠΡΟΣ ΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟΝ**

Στο απόσπασμα αυτό, ο ομιλητής προσπαθεί να υπερασπιστεί την τιμή του ίδιου και της οικογένειάς του. Η κατηγορία που τους βαραίνει είναι η κακοδιαχείριση της δημευμένης περιουσίας του Αριστοφάνη, στην οποία είχαν οριστεί επιμελητές, και η υπεξαίρεση μέρους των χρημάτων αυτής.

Πολλήν μοι άπορίαν παρέχει ό άγων ούτοσί, ώ άνδρες δικασταί, όταν ένθυμηθώ ότι, εάν έγω μόν μη νύν εύ είπω, ού μόνον έγω αλλά και ό πατήρ δόξει άδικος είναι και τών όντων άπάντων στερήσομαι. άνάγκη ούν,εί και μη δεινός πρός ταύτα πέφυκα, βοηθείν τώ πατρικάι έμαυτώ ούτως όπως άν δύνωμαι. [2] τήν μόν ούν παρασκευήν και <τήν> προθυμίαν τών έχθρών όρᾶτε, και ούδέν δεί περί τούτων λέγειν· τήν δ' έμήν άπειρίαν πάντες ίσασιν, όσοι έμέ γινώσκουσιν. αιτήσομαι ούν ύμάς δίκαια και ράδια χαρίσασθαι, άνευ όργής και ήμών άκοῦσαι, ώσπερ <και> τών κατηγορών. [3] άνάγκη γάρ τόν άπολογούμενον, κᾶν έξ ίσου άκροᾶσθε, έλαττον έχειν. οί μόνγάρ έκ πολλοῦ χρόνου έπιβουλεύοντες, αύτοί άνευ κινδύνων όντες, τήν κατηγορίαν έποιήσαντο, ήμεις δε άγωνιζόμεθα μετά δέους και διαβολής και κινδύνου <του> μεγίστου. εικός ούν ύμάς εύνοϊαν πλείω έχειν τοίς άπολογουμένοις.

Παρατηρήσεις

Γ1. Να αποδώσετε στα νέα ελληνικά το απόσπασμα: «Πολλήν μοι άπορίαν... όσοι έμέ γινώσκουσιν».

Μονάδες 10

Γ2. Να συγκρίνετε τη θέση του απολογουμένου με αυτή των κατηγορών, όπως παρουσιάζεται μέσα στο απόσπασμα. Εντοπίζετε κοινά στοιχεία με το αντίστοιχο προοίμιο στον υπέρ Μαντιθέου λόγο του Λυσία;

Μονάδες 10

² ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ «ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ» ΛΥΣΙΑΣ ΑΠΑΝΤΑ ΤΟΜΟΣ 2, Εκδόσεις Οδυσσέας Χατζόπουλος

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2022
Α΄ ΦΑΣΗ**E_3.ΑΡΛ2Α(ε)**

Γ3. α. Να γράψετε τον τύπο που ζητείται για καθέναν από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους :

εἶναι: γ' ενικό οριστικής μέλλοντα

ὄρατε: β' πληθυντικό ευκτικής ενεστώτα αντίθετης φωνής

ἀκοῦσαι: α' πληθυντικό υποτακτικής παθητικού αορίστου

ἔχειν: β' ενικό προστακτικής αορίστου β ίδιας φωνής

γιγνώσκουσιν: απαρέμφατο παρακειμένου ενεργητικής φωνής

(Μονάδες 5)

β. Να γράψετε τον τύπο που ζητείται για καθέναν από τους παρακάτω ονοματικούς τύπους:

πολλήν: υπερθετικός βαθμός επιθέτου (ίδιο γένος, πτώση και αριθμό)

τούτων: ονομαστική ενικού θηλυκού γένους

τῷ πατρὶ: ίδια πτώση αντίθετου αριθμού

εὖ: συγκριτικός βαθμός επιρρήματος

τῶν κατηγορῶν: κλητική ενικού

(Μονάδες 5)

Μονάδες 10

Γ4. α. Να κάνετε αλλαγή σύνταξης στην ακόλουθη περίοδο: **τὴν μὲν οὖν παρασκευὴν καὶ <τὴν> προθυμίαν τῶν ἐχθρῶν ὄρατε.**

(Μονάδες 4)

β. Πολλὴν μοι ἀπορίαν..... ὅπως ἂν δύνωμαι: Να εντοπίσετε τις δευτερεύουσες ονοματικές προτάσεις του αποσπάσματος και να αναγνωρίσετε το είδος τους .

(Μονάδες 3)

γ. Να συντάξετε αναλυτικά την ακόλουθη πρόταση του κειμένου:

εἰκὸς οὖν ὑμᾶς εὖνοιαν πλείω ἔχειν τοῖς ἀπολογουμένοις.

(Μονάδες 3)

Μονάδες 10**Σας ευχόμαστε επιτυχία!**